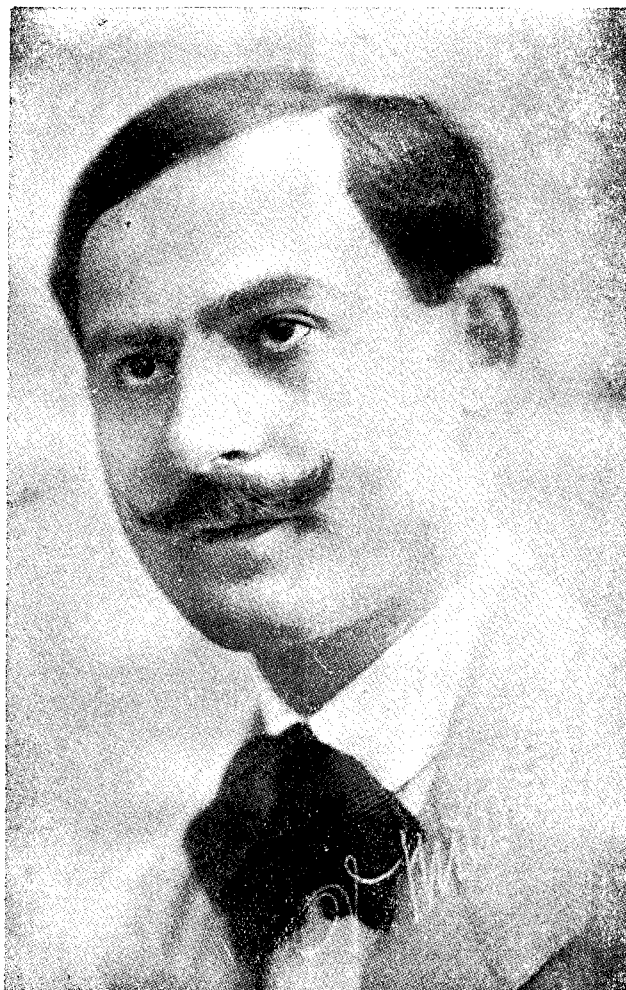

EVOLUTIA

SCRIITORI ROMÂNI:

V. Militaru.

Prețul 5 Lei.

EVOLUȚIA

LITERARĂ, ARTISTICĂ, SOCIALĂ.

REVISTĂ ILUSTRATĂ, APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ. REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
CLUJ, STRADA NICOLAE IORGA No. 23. — TELEFON No. 310.

DIRECTOR-PROPRIETAR:
Dr. ALEXANDRU MUREȘIAN

SECRETAR DE REDACȚIE:
IUSTIN ILIEȘIU

ABONAMENTUL: 1 AN 120, JUMĂTATE AN 60, 3 LUNI 30, UN NUMĂR 5 LEI.

CUPRINSUL:

Cei dintâi fulgi	---	A. Mândru	Sonet bachic	---	V. Lainiceanu
O taină	---	Vladimir Streinu	Adevăr	---	Volbură Poiană
Coincidență	---	T. Murășanu	Isopia Voronețiană (un nou manu-	---	Lecca Morariu
Îndoială	---	Artur Gorovei	scris vechiu)	---	Gh. Baiculescu
Cântece vechi	---	Iustin Ilieșiu	Sonetele amiezei	---	(Z.) Nină Donos
Către soare	---	Vasile Al-George	Gloria cumpărată	---	A. Farmă
O curte pustie	---	Septimiu Popa	Cântec	---	

Teatru — Opera — Insemnări — Cărți-Reviste — Numeroase clișee de actualitate — Desemne de O. Briase.

Bombonărie Cluj, Piața Unirii 3.

Uzina electrică a orașului sub conducerea soc.

Ganz Cluj, Cal. Reg. Ferdinand No. 30.
Palatul Széky. — Telefon 403.

Execută instalații electrice și transmisiuni de curent.
La comandă liferează instalații de motoare electrice.
Lampadare și alte materiale pentru inst. permanente

Banca Ardeleana

și Casa de Economie
Societate Anonimă

Cluj, Piața Unirii No. 32. — Casa proprie.

Parfumeria „D'Or”.

Luis Janky
blanar

Cluj, Strada Universității No. 1.

Citiți și răspândiți Evoluția!

Depot

„Au Bon Gout”

Paris—București. EUGEN BÁRDOS.
CLUJ, PIAȚA UNIRII No. 4.

cumpără **Aur zdrobit, argint și Brillante** pentru **CEL MAI MARE PREȚ**

Juvelarul **GRÜNFELD**,
CALEA REGELE FERDINAND 21.

Frați Joaovics

Cluj, Piața Unirii No. 32.

Cel mai mare și cel mai vechiu atelier pentru fotografic din
Ardeal. Execută acvarele, măriri și orice fel de suscepere ori-
când peste zi.

Katz și Mendel

depozit permanent de haine băr-
bătești, pentru băiați și fetițe
Cluj, Piața Unirii No 10.

Cei dintâi fulgi.

E de-abia către sfârșitul lui Octombrie. Și, de câteva zile, un ger tăios turbură mințile, zăpăcește orașul. În văzduh plutește un fior de înmărmurire, și cei dintâi fulgi, atârnă gata să cadă. Iar coana Polixenia — de când cu schimbarea asta neașteptată a vremii e mereu dusă pe gânduri.

Mai cu osebite astăzi, se simte apăsată de-o grijă nelămurită, ca și cum s'ar afla în pragul unei primejdii.

„Hei, doamne-dumnezeule, ce-o mai fi și asta?” Iși zise dânsa aproape tare, făcând cu mâna aier ca spre a se apăra de ceva supărător. De durut, n'o doare nimic. De lipsit, nu-i lipsește nimic. Spaima din anii trecuți a făcut-o prevăzătoare, și s'a închipuit cu de toate. Bărbatu-său, ce-i dreptul, nu-i decât un biet slujbaş și n'are cine știe ce leafă; dar cu puțină chiverniseală și cu voia lui Dumnezeu, lucrurile or să meargă. Cât privește despre Maricel, ea doarme cu ursișorul ei în brațe ca 'n toate după amiezile, și-i sănătoasă tun. Javra de Picu stă tologit pe covorașul dinaintea sobei, moleșit de căldură, cu ochii țintă la pătucul fetiței. Și 'ncolo, slavă domnului: tihnă și împăcare peste tot!... Atunci?

„Hm!, mare comedie“!..

Ar trebui să se slmte fericită! De zeci de ori fericifă față de alții, cari, poate, nu au nici una din mulțumirile și indestulirile ei casnice. Hei, câți n'ar dori ca ultimă bucurie, mahnirea ei de acum? Câți? Și, totuși, o presimțire neroadă de ceva rău, de ceva ce pare că-i stă în spate, stăruie cu încăpăținare.

Ciucat!..

Iși luă lucrul de pe scriu, și călcând în vârful degetelor, se așază binișor dinaintea ferestrei pe singurul fotoliu rămas nescărmănat de unghiuțele blestematului de Picu. Hotărât: de mâni, are să-i dea la bucătărie. Iar dacă podoaba de colo care doarme acușă nevinovată ca un îngeraș se va burzului, o trimite după dânsul. Cum de n'a făcut asta până acuma? Auzi, dumneata: să-i prăpădească bunătate de mobilă, și ea să stea cu mâinile 'n sân!.. Hm!.. Numai Lică e de vină în toată istoria asta! Că numai el i-a răsfățat până 'ntr'atâta!

Și, oarecum ațățată, începu să privească afară la trecătorii grăbiți, la pomii din grădină.

Cei doi caiși de lângă porțiță, jerpeliți și cu brațele întinse peste gard, îi făcură întipărirea unor cerșetor. Plopul din colț, tremurând din tot trupul ca prins de friguri, părea un sârman muribund ce se roagă de ertarea păcatelor. Vișinii înșirați de-a lungul gardului din dreapta unul după altul sgriburii și nebuni de desnădejde, stăteau gata să-și ia lumea 'n cap. Numai nucul din dreptul ferestretor, deși înfiort de asprimea neașteptată a vremii, dar gros și puternic ca un om bine hrănit, își înalță podoaba sdrențuită de frunze arămii, stăpânind casa și grădina cu brațele sale ocrotitoare de patriarh. Și, totuși, curând, foarte curând, frunzele acestea se vor desprinde una câte una, vor picura în tăcere. Iar brațele lui strâmbe

O TAINĂ...

*O taină s'a lăsat în preajma mea...
O simt cum m'a pătruns răscolitoare
Și cum cu mâna-i neagră ce mă vrea
Mă scurmă în adâncuri și mă doare.*

*Din nu știu care parte demoni răi
Trimis'o-au pe sufletu-mi povară
Să cadă și să stăruie pe seară
Ca cețurile toamnelor pe văi;*

*O simt ca o cortină după care
E-o dramă ce se joacă pe tăcute
Și 'n care gesturi mute și bizare
Croiesc ciudat-încrucșate cute...*

*Ca firul subteran al unei ape
Ce 'n inima pământului pătrunde
Nebănuț alunecă pe-aproape
Ceva ciudat venit de nu știu unde.*

*În cameră prin negrele unghere
Tot simt parcă urzindu-se ceva...*

*...Cine-a isbit fereastra cu putere?...
Și cin'se urșează 'n preajma mea?...*

Vladimir Streinu.

și noduroase de moșneag, la cea dintâi viforniță vor bate în geamlăcul casei, în tinicheaua de pe coperiș, cu degete uscate, pline de desnădejde, ca un biet și nefericit milog care cere inzadar găzduire.

La gândul acesta, coana Polixenia se 'nfioră, și privirea-i rătăci în neștire peste cuprinsul grădinei, potmolit de-un strat gros de frunze răvășite, de supt cari — ici și colo — răsăreau scheletele celor din urmă flori, din toamna aceea tristă și fără vâleat.

Peste tot mahnire și pustiu. Peste tot moarte și uitare.

Doar câteva fire de ochiul bouului, ocrotite de gardul dinspre uliță, mai stăruie încă în colțișorul lor, cu petalele răsucite, cu frunțile înclinate, abătute și întrebătoare.

Și, când sufletul — lipsit de mângăieri mai de seamă — ți-s'a legat astfel și pentru totdeauna de familia și căsuța ta, precum și de toate nimicurile dintr'ansa și de pe lângă dânsa, — e o durere întreagă să îți nevoit să vezi și să urmărești zi cu zi, ceas cu ceas, clipă cu clipă, cum moartea pune stăpânire pe tot ceea ce ai iubit mai mult, și ți-a răsfățat până mai eri singurătatea.

Dintr'o ramură a nucului se desprinsă o frunză, atinse geamul, și se făcu nevăzută.

Coana Polixenia suspină, se rezemă de speteaza fotoliului, și rămase așa cu privirea în gol.

*

E într'amurg. Focul din sobă s'a jăruit, și-i liniște. Copila trezită din somn, stă poponeț, cu ursișorul în

brațe, și ochii la mămica ei. Picu dă din coadă, și așteaptă o vorbă de încurajare. Micuța îl înțelege, dar nu 'ndrăsnește nici să se miște. Și umbrele se furișează mereu, umplând încăperea de taină.

Deodată ușa se dă în lături cu sgomot, și servitoarea intră cu 'n braț de lemne, rotindu-și privirea întrebătoare.

Micuța duce un deget la gură.

Ea, însă, ridică din umere, lasă lemnele lângă sobă, și s'apropie încrucișând brațele:

Papa BENEDICT al XV, mort în luna trecută.

— Păi, bine, conia, nu vă mai duceți la coana mare? Azi e Joi... și-i târziu!..

Coana Polixenia tresări:

— Joi?

Apoi gândi: da, Joi! Neapărat că Joi! Iar Joile și Duminecile sânt ale bătrânei. Asta o știe bine. Căci face lucrul acesta de ani de zile. Inșă, astăzi, nu are voință. Nu poate.

Și fără să pregete, adăogă într'o doară:

— Dacă vrei, ia pe Maricel și du-te!.

Maricel se prelinse încetșor din pat, își luă paltonașul, și, în loc de obișnuitul „hai!”, dând lui Picu peste nas cu ursișorul, eși de mână cu servitoarea, călcând în vârful degetelor.

Coana Polixenia oftă ușurată. De data asta, cel puțin va fi singură... singură cu desăvârșire! Dar când își văzu fetița dispărând pe porțiță cu ursișorul în brațe și cănele după dansa, o cuprinsă numai decât părerea de rău. Ce va zice bătrâna? Ce va răspunde Maricel? Ah, par'că le vede pe amândouă nas în nas, tănuind nedumerit, pline de îngrijorare.

Și, fără voie, gându-i lunecă 'n trecut ka pe unda unei ape curgătoare:

Se vede mică. Mică de tot. Ca și Maricel: ochii căprii, păr buclat, veșnic cu jucăriile ei. La Paști și la Crăciun, câte-o rochiță nouă de cașmir, ghețuțe cu bizeț, și, anii trec... școala vine, copilăria se călătorește... Iat'o mare: cu coada pe spate, citind romane, ca ori ce fată scăpată de grija pensionului. Mamă-sa îi urmărește umbletul mlădios, și-i fericită. De două ori fericită, că-și vede odorul înflorindu-i casa și vă duvia cu zimbetul ei dragălaş. Dar anii aceștia, cei mai frumoși din viața ei, se scurg pe negândite, și, într'o bună zi, tocmai când să se aștepte mai puțin, Lică începe să le bată pragul. Pe urmă, câteva baluri, măritișul, și... totul a fost un vis!..

Anii de durere încep. Incep, ca, de aci înainte, până la sfârșitul sfârșitului, să se țină lanț: cu mici neînțelegeri, cu sărăcie, cu moarte... moarte lui Petruț, care nu mai avea decât doi anișori pân' la școală. Apoi, răsboiul, nașterea lui Maricel, refugiul, mizeria, reîntoarcerea, un roman întreg. Pururi cu suspinul pe buze, și nici o mângăere decât Maricel: un fel de floare, răsărită din întâmplare la căpătâiul unui mormânt.

Și, deodată, povestea se curmă, gândul rătăcește ca 'n fața unui pustiu. Iar privirea-i îndurerată cată cu drag și jale nespūsă spre cele câteva fire de ochiul bouului, împovorate de căderea pripită și tot mai gătuitoare a frunzelor.

Pe buze-i flutură un surăs amar, pleoapele i-se strâng într'o tremurare ușoară, se deschid din nou, rămân neclintite. Iar colo, în fundul cugetului, prinde să se înfi-

ripe o întrebare grea, sfășietoare: „Unde-i tinerețea? Unde farmecul și iubirea? Unde visul? Unde tăria de-a 'nfrunta viitorul? Unde?...“

Și brațele-i tremurătoare se ridicară și se lăsară a desnădejde, ca două aripi rănite. Apoi, tăcere... uitare... părăsire...

*

Cerul de-un alb fumuriu s'a închis deodată. Și, cei dintâi fulgi de zăpadă încep să roiască 'n văzduh, să se 'ndesească, să ceareă și să albească pomii și grădina.

Coana Polixenia surprinsă, făcu ochii mari, și ridicându-se dreaptă și subțiratică, avu o înfiorare de negrăită plăcere, ca și cum steluțele acelea frumoase

i-ar fi atins și desmierdat fața, ochii, părul, gândurile, toată făptura.

Își lipi fruntea de geam, și rămase așa, îmbătându-se de căderea aceea mulcomă, fluturătoare și fără sfârșit, care, păr'că-i limpezea văzul și cugetarea.

Dar, numai decât, îniorarea asta bolnăvicioasă de ascuțită dispăru, și pe fața-i delicată se furișă o umbră de întunecare: Imbătrânea pământul! Imbătrânea!..

Se dădu la o parte, și petrecându-și degetele subțiri și tremurătoare prin păr, își aminti — și pentru întâia oară cu groază — de firele albe ce 'ncepuseră să i brumeze tâmplele. Va să zică bătrână! Bătrână ca pământul!..

COINCIDENȚA.

*Ușori, cu jocuri moi de fluturi, s'alintă fulgii de zăpadă,
Intristător o caterincă suspină undeva pe-o sradă —
M'apropiu'ncet de geamul rece și-ascult viifornița măiastră:
Purtați de vânturi fulgii 'n horă zâmbesc și-mi joacă la
[fereastră.*

*...In stoluri negura pe creste s'adună'n arc și iar se'mparte...
Se'neacă glasul caterincii departe 'n vânt, tot mai departe,
Departa tot mai rar... în urmă-i o jale 'n ochii-mi se
[prelinge:*

*Surâde, inimă, ce-ți pasă, c'afară bate vânt și ninge!
T. Murășanu.*

Sicriul Papei BENEDICT al XV-lea dus în biserica Sfântului Petru.

O descurajare nesfârșită îi năpădi sufletul, și inclinând fruntea doborâtă de durere — cea mai adâncă din viața ei — căzu pe fotoliu cu două rânduri de lacrimi pe obraz.

*

Pe la aprinsul lumânărilor, Lică de mână cu Maricel, intră în casă dupănd din picioare, gălăgios, duhuind a băutură:

— Dar, bine, frate, ce-i asta? Prin întuneric?

Coana Polixenia, ca trezită de pe altă lume, întoarse ochii înecați de plâns, îl privi lung, și, arătând cu mâna spre geam, îngână aiurită:

— Fulgii, Lică!.. Fulgii!.. Cei dintâi fulgi!..

A. Mândru.

Domnii abonați sunt rugați a plăti urgent restanțele cu cari ne datorează.

Indoială.

Mă întreb și acuma încă dacă omul acela făcuse o mărturisire sinceră, și era în adevăr o ființă excepțională, sau bănuiala că ar fi avut intenții pernicioase era întemeiată.

Prietenul meu credea în sinceritatea afirmărilor aceluia, poate pentru că firea lui prea blândă nu-i îngăduia să vadă numai rău în juru-i, precum se petrece cu alți oameni. Eu, care cunosc lucrurile numai din spusa prietenului meu, stau adeseori la indoială dacă un asemenea sentiment a încolțit, până acuma, în sufletul vreunuia dintre ai noștri.

Intr'o zi era o vreme urâtă, pe la începutul toamnei — povestea prietenul meu —; o ploaie deasă și mărunță se cernea peste frunzele îngălbenite, care pătau pământul în jurul mestecenilor zglobii. Mă uitam pe geam. Strada era pustie. În fundul ei se ivește o

Cântece vechi.

I.

Departă-mi zboară sufletul spre voi
 Iluzii moarte —
 Voi, ce-ați plecat departe
 Și mi-ați înmormântat la răsăntie
 Comoara visurilor din copilărie . . .

Azi sunt străin
 Cu ochii arși de noaptea zilelor,
 Cu inima bolnavă
 Și paharul plin
 De ucigătoare-otravă . . .

M'a prins realitatea în vârtoarea ei,
 Și nemiloasă, ca un uriaș bălaur,
 Mi-a sfâșiat al sfintelor nădejdi tezaur;
 Și trist, rănit
 Alerg pe drumuri noi, neconținut.
 În jurul meu mișei

Necredincioși, înjură Zeii
 — Și lumea țipă: aur!

II.

Iar se lasă toamnă grea
 Cu pustiu, cu nopți cernite,
 Iar mi-s dorurile moarte,
 Și nădejtile rânite.

Mi-am pierdut credința 'n lacrimi,
 Cântecele mor și ele,
 Și uitării am dat pradă
 Toate visurile mele.

Spulberat-am tot norocul
 Dragostei și-a tinereții,
 Și-a rămas numai o cruce
 Ce-mi vegheză iubitoare
 Strania înmormântare
 A vieții . . .

III.

În labirintul vieții rătăcesc mereu
 Ca într'o peșteră orbită de 'ntunec.
 Mă poartă visurile
 Și mă ard păreri de rău . . .

Și îngrozit de-atât pustiu
 Aud cum bate inima în mine și oftează
 Ca un dulgher ce bate cue'ntr'un sicriu . . .

Aud șoptiri în noapte: În zadar
 Te lupți în căutarea unui fur,
 Că într'acest cavou
 E stinsă strălucirea soarelui . . .

. . . Și rătăcesc din nou.

Justin Ilieșiu.

siluetă, care înaintează domol. Cu cât se apropie, se distinge figura unui om, care, mergând liniștit, cu mâinile în buzunar, fără nici o grijă de ploaia care-l uda, avea aerul unui perdevară. Se oprește în poarta casei mele și se uită spre ferestre. Cred că nu m'a descoperit în dreptul geamului, din pricina perdelei în dosul căreia mă adăposteam, căci altfel îmi închipui că nu ar fi stat așa multă vreme, ca un străjăr neclintit, cu ochii țintă spre acelaș geam în care privirile noastre s'ar fi întâlnit.

Nu am putut bănuși că-i un cerșetor, care nu îndrăznește să intre în curte, pentru că era bine îm-

brăcat, și fața lui îngrijită nu-i dădea înfățișarea unui om de rând.

Peste câteva zile, când eșiam de acasă, mă întâlnesc pe trotuar cu individul acesta, care venia în aceiaș atitudine de om fără nicio treabă. Mi s'a părut că se uită la mine cu un oarecare interes, dar eu fiind grăbit și preocupat de o afacere la care mă gândeam, nu i-am dat nicio atenție.

În colțul stradei am luat tramvaiul. Trebuia să fac o cursă mai lungă, și cetiam un jurnal.

De sigur că ți s'a întâmplat și ție să fii într'un local cu mai multe persoane, să te uiți în altă parte,

și să simți o forță neînțeleasă care te face să-ți întorci privirea spre doi ochi ce caută lung la tine și te atrag ca un magnet. E un fapt cunoscut acesta, și oricum l-ai numi, oricum ai căuta să explici fenomenul, misterul rămâne tot nepătruns pentru mintea noastră. Ei, bine, nu am putut rezista să nu ridic capul și să nu-mi arunc privirea spre săgețile omului aceuia, care se urcase după mine în tramvaiu, și se plantase pe un scaun de pe care mă sorbea.

Au trecut câteva luni, și nu m'am gândit la dânsul.

Corpul nostru, al inginerilor, organizase un congres la Focșani. Era vorba de un proiect de lege care ne interesa, și trebuia să ne adunăm din toată țara pentru a ne înțelege între noi, și a discuta seria de articole prin care se regula soarta noastră, fără ca istețul legiuitor să ne fi consultat mai întâi și pe noi, cei cu durerea. Ziarele făceau mare tâmbălău asupra acestui congres, și numele meu figură printre ai celorlalți colegi cari aveau să-și spuie păsurile.

Congresul a avut mare succes; în urma hotărârilor luate, proiectul de lege nu s'a mai depus în parlament, și câțiva ingineri au avut ocazia să-și vădească talentul oratoric și mai cu samă să facă, în public, declarații de devotament către partidul dela cârmă, ceea ce li deschidea porțile unor favoruri la care meritele lor reale nu i-ar fi îndreptățit.

Am vorbit și eu, dar toată vremea am fost cu privirea înfiptă în ochii acelu necunoscut, care parcă pusesse stăpânire pe voința mea, și-mi era cu neputință să scap din painginișul în care mă învălise.

Ce căuta la această întrunire, în care se discutau chestiuni așa de străine oricărui nu era de meseria noastră, omul acesta a căruia persistență de a mă privi, mă intrigă?

A trecut și aceasta, și iar am uitat de existența acestui personaj, până ce am băgat de samă că se repeta în fiecare lună prezența lui în București, în jurul casei mele, în tramvaiul cu care mă duceam la treburi, pe stradele pe care umblam în fiecare zi, și eram urmărit de aceeași privire îndărătnică. Am început să cad la bănuială dacă nu cumva am a face cu un maniac, din partea căruia puteam să mă aștept la orice neplăceri, chiar și la un atac asupra vieții mele.

Întâlnind pe un inspector de poliție, i-am istorisit cele ce observasem, și el s'a însărcinat să facă oarecare cercetări.

Peste câțva timp mi-a comunicat că persecutorul meu este un om cum se cade; că are ceva stare, că locuște în Buzău, și că în fiecare lună, într'o anumită zi, vine în București, trage la acelaș otel, și că la aceleași ceasuri trece prin dreptul casei mele, mă urmărește în tramvai, mă așteaptă pe Calea Victoriei, la acelaș colț pe unde mi-i drumul când ies dela biurou, că se ține după mine ca umbra, și a doua zi pleacă la Buzău, pentru a repeta, peste treizeci de zile, acelaș spionaj, de rostul căruia nu puteam să dau.

Descoperirea aceasta mă intriga și mai mult, mai cu samă când am verificat eu însumi exactitatea informațiilor căpătate prin Poliție.

Acum câteva săptămâni mă pomenesc în tramvai cu individul acela, ale căruia priviri mă enervau. Renunț la cursa pe care trebuia să o fac, mă cobor și ies în Calea Victoriei. Individul după mine. Mă opresc pe la vitrine; el se preface că așteaptă pe cineva, uitându se înapoi și întorcând mereu capul

spre mine, să nu mă piardă din vedere. Ne pândeam ca pisca și șoarecele.

Nu mai încăpea nicio îndoială că era în urmărirea mea, și am hotărât să pun capăt acestei situații, care mă plictisea.

Intru la Prefectura Poliției. Misteriosul măsoară trotuarul dealungul clădirei, așteptându-mă.

Inspectorul de poliție, care-mi dăduse informațiile despre onestitatea individului, a înțeles neliniștea în care mă puneau aceste împrejurări ciudate, și l-a adus înaintea noastră pentru a-l cerceta.

S'a înfățișat cu atâta liniște, încât începusem a regreta bănuiala ce-i aruncam.

Când i s'a spus că trebuie să-și explice purtarea, a zimbit, s'a uitat cu jenă la mine și a zis:

— Domnilor, mă așteptam să fiu nevoit să dau odată și odată explicațiile pe care mi le cereți, și doriș să vie cât mai curând acea vreme, A venit; slavă Domnului.

Adresându-se către mine, a continuat:

— Veți fi bănuit multe lucruri rele; și aveți dreptate. Vinovat sunt că nu am avut curajul să vă

Papa BENEDICT XV pe catafalc în biserica Sfântul Petru.

spun, fără să mi se fi cerut în acest mod, ceea ce s'ar fi cuvenit să știți. Timiditatea, ori frica să nu fiu considerat drept un smintit, m'au împedecat. Nu treceți prin nicio primejdie; nu am nici un gând rău asupra Dv. Am numai o necesitate de neînvinș ca să vă văd cât mai des, în fiecare zi, în fiecare clipă, dacă s'ar putea.

In ochi i s'au ivit lacrimi, și glasul începuse a-i tremura. A tăcut, ațintindu-și privirea în jos.

Explicația lui mă încurca și mai rău.

— Nu pricepeți ce spun. Aveți dreptate. Dar, uite... Da, trebuie să aflați totul. Mă simt atras către Dv, simt necesitatea să vă privesc, pentru că... să-mănați așa de bine cu biata mama mea.

A început să plângă, și pe când suspinele îi zbuciumau pieptul, cu mâna tremurândă a scos din buzunar o fotografie și mi-a întins-o.

În adevăr, era o mare asemănare între mine și femeia din fotografie.

Artur Gorovei.

Abonați cu **„Evoluția”** care atotții revista pare cu colaborarea tuturor scriitorilor mari ardeleni.

CĂTRE SOARE.

(Fragment din „David“)

DAVID:

O, tu ce treci măreț prin bolți albastre
Și verși în lum viață și lumină,
În calea ta azurul se 'nșenină,
Și 'nviorate sufletele noastre
Tresar de-o ne'nțeleasă bucurie...

Pământului dai strai de sărbătoare,
Câmpiile și luncile n'verzesti,
Și holdele pe-ogoare tu le crești...
Când te-oglindești în tinere izvoare
Vin paserile toate de s'adapă...

Când seara pleci, când raza ta se stinge
Și lași în urmă doar un trist amurg,
Te plâng în murmur apele ce curg,
Duios zefirul printre flori te plânge,
Și 'ntreagă lumea 'și pleacă tristă capul...

De-ar fi să trec prin viața mea ca tine,
Întâi să strălucesc și-apoi să mor,
Știind că's viu în mintea tuturor,
N'ar fi un om mai fericit ca mine
În clipa cea din urmă a vieții.

(Apune soarele. Seară. David adoarme în jețul de stâncă. Incepe visul. Coboară un cor de îngeri.)

CORUL:

Mai sus de țările-astrale
E lumea din care venim,
Ridică-ți privirile tale,
Deșartă-ți inima de jale,
Cu daruri cerești te 'nvestim.

SIMBOLUL ÎNTELEPCIUNEI (desprinzându-se din cor):

Sunt simbolu 'nțelepciunii. Îți aduc un magic dar:
Îți aprind în miez de noapte al gândirei tale far,
Peste valurile grele, ce se zbat, ce se frământă,
Ce mugesc în uragan,
Ce s'azvârl înviforate spre un țel imaginar,
Fie veghe peste veacuri al gândirei tale far!...

CORUL:

Și să nu-ți fie cărarea vieții, visul înzadar!
Fie veghe peste veacuri al gândirei tale far!

SIMBOLUL DREPTĂȚII:

Vecinic cumpăna dreptății ține-o 'n mână și măsoară,
Să nu tragă niciodată nici prea grea, nici prea ușcară,
Să nu-i fie oscilarea dela cer pân' la pământ,
Îți dau cumpăna dreptăței, al dreptăței simbol sunt.

CORUL:

Vecinic cumpăna dreptății ține-o 'n mână și măsoară
Să nu tragă nici odată nici prea gree, nici prea ușoară!

SIMBOLUL PUTEREI:

Torn în brațul tău țaria ne'ndoitului oțel,
În cenușă să se schimbe tot ce va cădea sub el,
Să poți face tot ce 'n viață îți va zice glasul vrierii,
Tot ce visul tău voește: eu sunt simbolul puterii!

Vasile Al-George.

O CURTE PUSTIE.

I.

La poalele Mureșului este un sat amărit și în partea de cătră răsărit a satului o curte pustie. În mijlocul curții o grămadă de gunoiu.

În curtea asta nu intră nimeni, nici-odată, ocolesc și câinii. Numai în nopțile de Joi spre Vineri vine „hârca“, se așează pe gunoiu, își despletește părul și se apucă de pieptănat. Apoi scoate din sin o pungă de bani, îi golește pe gunoiu și numără, numără mereu și râde:

— Hi, hi, hi!

Iar colo la cântatul cocoșilor stringe banii repede în pungă și... pierde urma. Asta așa-i, de patru ani încoace.

Mai nainte era lume și viață și pe aici: lângă grămada de gunoiu un grajd cu vite, în partea de

Dsoara JEANA POPOVICI, dela Teatrul Național.

sus a curții o căsuță curată, iar pe prispa casei ședea o nevastă tineră, cu furca la brâu și privea îndelungat spre îndepărtatul răsărit.

Din când în când se auzia din casă un glas răgușit și totuși puternic:

— Hai în casă odată, luate-ar dracu! Te-a ajuns torsul, mâncate-ar viermii să te mânânce, jivină spurcată ce ești... Vrei să mai vezi vre-un fecior, hai?

Oprind fusul, nevasta își ștergea o lacrimă pe furiș.

— Taci mamă, nu te mai face de răs, ajungă-ți cât m'ai făcut până-acum...

Bătrâna în casă își mușca buzele, iar nevasta se ridica încetșor, intra și punea un lemn pe foc.

— Ascultă mamă soacră! — zise înșfârșit — să știi că nu-ți mai rabd, trei ani de zile am răbdat doar destul. Te-am ascultat, te-am cinstit, am lucrat ca un bou, dar de-acum nu-ți mai rabd, mă duo cât văd cu ochii...

Se așează pe-o laviță de lângă perete și se puse pe tors, iar bătrâna, după-ce îi aruncă o privire

SONET BACHIC.

*Din cupa ta cu ultima porn're
Eu am sorbit suprema alinare...
O, zeu slăvit, ucis-am tot ce doare,
Tot ce 'nfrână sălbateca mea fire.*

*Mă imt 'nălțat pe cūlmi amețitoare
Căci m'ai făcut orbit de strălucire,
Intreaga lume numai c'o privire
S'o văd din nou în plină sărbătoare.*

*O, Bachus, tu, vai, câtă voluptate
Și câtă nesfârșită bunătate
N'ai revăr:at în viața mea pustie...*

*Căci totdeauna când se face sară
Imi dai prilej din para rubinie,
Un soare nou în suflet să-mi răsără.*

V. Lainiceanu.

fulgerătoare ieși trântind ușa. Nevasta, în dreptul ferestrii, o urmări până când o văzu că iese pe poartă și atunci... răsuflă ușurată.

Așa i-a fost viața, trei ani incheiați. Lui Ion, i-a spus înainte de cununie:

— Mă tem, Ioane, că n'o să pot ieși la cale cu mamă-ta.

— Nu, Lino, — îi zise Ion mângâindu-i fruntea — în casa mea o să poruncesc eu, nu soacră-ta...

S'au cununat și au dus lume albă, vreme de-o jumătate de an... Ion îi implinea toate voile, iar bătrânei nu-i da cuvânt. Când în săptămânile cele dintâi bătrâna încerca să-și „piaptene“ nora, Ion o lua pe de-a întregul:

— Mamă, Linei îi poruncesc numai eu, că eu îi sunt bărbat... iar Dumneata îi ești numai soacră...

— Dar tu, ce-mi ești? — se răsti bătrâna ca ieșită din fire.

— Eu ți-s fecior și ți-le rabd toate, că sunt dator... dar Lina, nu ți-e fată...

După o jumătate de an, când s'a început războiul, nici-o nevestă n'a vărsat atâtea lacrimi, ca Lina după Ion. L'a petrucut la tren, l'a îmbrățișat de nenumărate ori, iar când nu se mai zărea nici fumul trenului care-i ducea fericirea la războiu, s'a întors acasă să-și înceapă iadul ei de viață.

De-ar fi fost numai iad... Dar încornurații nu puteau să fie atât de răi, ca soacră-sa. De se scula de vreme ori târziu, de se spă'a cu săpun ori fără săpun, de mânca mult ori puțin, nici-cum n'o ntmeria. Când își pierdea răbdările, o lua cătră câmp, se așeza pe iarbă, scotea din sin ultima scrisoare alui Ion, o săruta pe toate fețele și plângea. Erau singurele cipe de fericire în viața ei: privind scrisoarea părea că se întipărește de-odată pe filele ei chipul mândru al lui Ion, care-i zimbă dulce și-i șoptia:

— Mai rabdă Lino, că vin eu acasă, acuși... Când se întorcea acasă, o găsia pe bătrâna făcând spume la gură:

— Te-a apucat strechia, hai? Bietul Ion, el geme prin spitale și nevăstuța lui... o iea dupe feciori...

Lina răbda, ea știa numai de ce: de dragul lui Ion. Când dela o vreme nu mai primea nici-o scrisoare dela el, simțea că trebuie să pună capăt răbdărilor.

Când gândurile ei ajunseră pân'aci, se deschise ușa și intra soacră-sa, ca o furtună.

— Ce-i, frumușico? — îi zise răsând botjocurilor. Te-ai săturat de mine? Cred! Nu poți să-ți joci mendrele cum vrei? Ai vrea să te duci la ibovnic? Du-te...

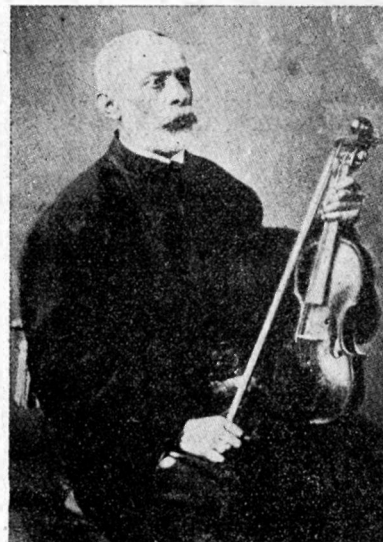
— Sărind de-a dreptul în picioare, își prinse soacra de umeri, cu amândouă mâinile și o scutură din toate puterile.

— Ascultă, bătrâno! — îi strigă cu glas puternic și răstit. Să nu crezi că vreau să-te bat. Nu-mi spurc mâinile cu spurcatele tale oase... dar să știi, că dacă nu mi-te omenеști, eu ți-s popă de-acum înainte...

Incremenind, bătrâna se zmulse din mâinile ei și fugi în curte.

II.

Era Joi seara, când s'au întâmplat acestea. După depărtarea soacră-sa Lina își priponi coatele în masă și capul în palme și se porni pe plâns, un plâns ușurător, după care îi trecu par'că toată mânia. Apoi

GRIGORI VINDIREU, cel din urmă mare lăutar al Bucovinei.
(După o veche fotografie).

ieși în curte și ea, să mai isprăvească una-alta pe-afară și văzu pe soacră-sa în poartă, povestind cu un om. La început părea că omul e ovreu, purta o barbă lungă și nepieptănată, dar privindu-l îndelung, cunoscu de pe straietele lui că-i soldat întors din Rusia.

— Nu putem bade — îi zicea bătrâna — suntem numai două femei la casă și casa ni-e strimță. Cearcă airea!

— Unde să mai încerc? — oftă omul uluit. — Am încercat la toate c sele și am primit pretutindenii acelaș răspuns. No pot să dorm afară, nu-i primăvară încă... Faceți-vă milă... veți avea doar și dumneavoastră pe cineva dus în războiu...

Lina tresări, i-se părea cunoscut glasul acesta răgușit și se apropiă și ea de poartă.

Omul o privi drept în ochi, apoi își plecă capul oftând.

— De unde vii bade? — îl întrebă Lina.

— Din Rusia, leliță și mă duc acasă, colo lângă Zălău. Dar... nu mai pot de picioare... N'aș cere eu sălaș, că am femeie și copii... aș sbura de-aș putea... Fie-vă milă...

Tresări și Lina.

ADEVĂR.

*Rămâi în haina albă de statuie
A prea frumosului tău trup virgin.
Rămâi în haina albă de statuie
Ca să privească ochiul meu senin
La mărețiu trupului de crin.*

*Intregul lut aprins al formei tale
Din marmură curată e cioplit.
Intregul lut aprins al formei tale
Mai alb de cât zăpadu a 'nflorit.
E adevăr? Sau ochii m'au mințit?*

*Rămâi în haina ta de albă floare
Așa cum crește fructul pe un ram.
Rămâi în haina ta de albă floare...
Ca să nu mintă lumea că te am
Ridică sus perdeaua de la geam.*

Volbură Poiană.

— Vezi mamă — zise cătră soacră-sa — omul ăsta parcă seamănă la glas cu Ion...

— O fi sămănând, leliță — răspuse omul lăcrămând — ei, multe glasuri femeiești mi-s'a părut și mi-e că seamănă cu a Nastasiei mele...

Il duseră în casă, îl îmbară cu de-ale mâncării, apoi îi așternură pe fața casei, lângă cuptor. Omul își făcu trei cruci și se întinse pe așternut. Povești câțva timp cu femeile, apoi se ridică de-odată în genunchi, își desfăcu cămașa, scoase o pungă, o goli pe țol și începu să numere bani: o sută, două, trei, șapte, o mie, două, trei mii.

— Doar ți-au pierit din bani? — îl întrebă bătrâna, privindu-l cu ochi scânteitori.

— Nu — răspuse omul — dar aceștia-s bani trudiți, câștigați în Rusia și vreau să-i mai număr odată, să nu lipsească nici-o lescăie. Mâne la prânz voiu fi acasă, o să-mi văd femeia și copiii... le duc bani, să nu mai fie săraci, că tot săraci am fost... Isprăvi cu număratul și oftă din greu:

— Patru mii cinci sute!

Apoi își infundă punga supt cămașă și adormi incurând tun, culcat pe spate, horcăia, cu gura căscată. Bătrâna, care se culcase într'un pat cu Lina, ofta mereu:

— Patru mii cinci sute!

Iar mai târziu!

— Și cine știe, că el a dormit la noi? Cine știe, că el a venit din Rusia? Cine știe când a plecat dela noi și unde s'a dus? O singură lovitură cu muchea săcurii...

Lina îi astupă gura cu amândouă mâinile.

— Ce vorbești mamă? Ți-ai pierdut mințile?... Bătrâna nu avea astâmpăr, se svârcolia în toate părțile și ofta din greu. Dela o vreme s'a sculat și s'a așezat pe dunga patului.

— Ce vrei, mamă, pentru numele sfântului? — îngână Lina cu glas tremurător.

— Nimic, nu fi nebulă! Doar nu m'oi apuca eu, hârcă bătrână, să omor oameni? Trebuie să-te pricepi la glumă... Vreau numai să mă piaptăn...

Încarcă cuptorul cu lemne, apoi puse câte-va linguri de untură într'o cratiță și o așeză pe cuptor, la para focului.

Neliniștită, Lina îi urmăria toate mișcărilor. Bătrâna începu să se pieptene, iar untura sfârâia în cratiță.

— Ce vrei să faci cu untura, mamă?

— Să-mi ung părul...

Dela o vreme o biruise și pe ea somnul. Atunci bătrâna se apropia tiptil de cuptor, luă crotița cu untură clocotită și-se p'ecă la strein. Tremura în toate membrele, dar... în c'ipa următoare, ca împinsă de-o putere nevăzută, apropiă cratița de gura deschisă a streinului și îi turnă toată untura pe gât. Streinul mai horcăia de două-trei ori...

Lina dormia, visa că a venit Ion, cu barbă lungă și cu bani mulți, tocmai ca streinul ăsta...

III.

Când s'a trezit, în zorii zilei, soacră-sa ședea pe vatră și se pieptena, privind cu ochi speriați para fucului.

— Unde-i omul, mamă? — strigă infiorată.

— S'a dus, s'a dus Lino, — îi răspuse fără s'o privească, trăgând cu piaptănul prin păr. — A plecat de cu noapte, a zis că are drum lung și se duce.

Lina sări din pat și ccretă casa cu deamăruntul. Ne aflând nici-o urmă de sânge, răsufală ușurată. Apoi după-ce isprări cu măturatul casei ieși în curte.

O. BRIESE: Colț de mahala.

Tocmai intra pe poartă un om, ca venit din altă lume. Era Vasilica Șchiopului, prietenul de cruce al lui Ion. Nu-l văzuse dela începutul războiului și alergă veselă înaintea lui.

— S'a sculat Ion? — o întrebă Vasilica după ce-i întinse mâna.

— Ce Ion?

— Barbatul tău...

— Ce bărbat? — întrebă acum Lina îngălbenind.

— Ion! Las', nu te mai p'face... Doar laolaltă am venit din Rusia... Ori... doar s'a culcat airea? Știi, el e poznaș câte-odată... Zicea, că o să-și schimbe glasul, să nu-l cunoasteți... iar peste noapte se scoală, își rade barba și-apoi... vă trezește, să vă facă bucurie... Eu i-am spus să nu facă prostii...

— Vai, vai, vai, — răcni Lina dintr'odată întrepându-l și... năvăli ca o furtună în casă.

— Unde-i Ion? — se răsti cătră bătrâna, ca ieșită din minți — unde-i Ion, auzi hârcă blestemată, unde-i Ion?

— Ce Ion? — bombăni bătrâna scăpând piaptănul din mână.

— Ionul meu — urlă acum Lina — unde-i Ionul meu?

Fără să aștepte vre-un răspuns, a inhățat-o de păr și a târît-o pe ușă afară, în curte.

CÂNTEC.

Gândul meu de toată clipa
Gând mistuitor,
Pentruce îți porți risipa
Lângă-acelaș dor?

Visul meu țesut cu teamă,
Vis senin și sfânt,
Pentruce mereu te cheamă
Tot acelaș cânt?

Suflete ce porți povara,
Suflet iubitor,
Nu simți tu cum pieri în para
Unui vis de dor?...

A. Farmă.

Acolo erau vre-o zece oameni, cari auzind de venirea lui Ion alergară să-i spună bun sositul. Vasilica le vorbea mișcând din mâni.

— Unde-i Ion, fiară blăstemată? — striga Lina târând pe bătrâna de alungul curții.

Bătrâna gemea, învârtindu-și ochii în toate părțile.

Oamenilor, nu li-s'a părut a bună grămada de gunoiu de lângă grajd, aduseră câte-va târnăcoape și o răscoliră. Se ivi incurând un trup de om cu barbă lungă.

— Ți-ai omorît feciorul, hârcă! — mai răcni Lina izbînd pe bătrâna de pământ.

Apoi alergă la cadavru și îl imbrățișă cu patimă.

— Iată, ochii lui... și eu nebuna și oarba... nu l'am cunoscut...

Așa, cum îl ținea imbrățișat, învineți toată și... căzu fără simțire, alături de Ion.

Bătrâna își pierdu urma. O aflară mai târziu spânzurată, în podul casei. Iar în sân, lângă țiga stângă, aflară punga lui Ion, cu patru mii cinci sute...

*

Casa, grajdul și vitele le vîndură la licitație și le duseră de-acolo, dar grămada de gunoiu n'a voit s'o cumpere nimeni, așa primarul satului a îngăduit pe ori-cine să-l ducă în cinste, dar nu l'a dus nimeni. Acolo stă și acum, o ocolesc și câinii și va sta multă vreme încă, până-cînd se va prefăce în pământ. În curtea aceea nu intră nimeni, nici-odată, mai ales nu în apropierea grămezii de gunoiu. Numai Joi noaptea spre Vineri vine „Hârca“, se așează pe gunoi și se piaptănă. Scoate apoi o pungă cu bani și numără și face:

— Hi, hi, hi!

Până la cântatul cocoșului...

Septimiu Popa.

**In salonul central de frizerie și man-
icure pentru dame efectuează PER-
SONAL toate lucrările de frizerie,
... ondolări, spălatul capului ...**

IULIA PÉTRFY

CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 13, în curte

Un nou manuscris vechiu:

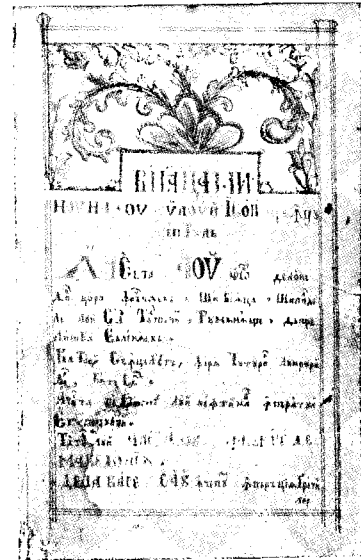
Isopia Voronețiană.

Harnicul profesor dl Lecca Morariu, a descoperit de curând un nou manuscris vechiu: Isopie Voronețiană. Publicăm câteva pilde din această Isopia reproduse exact după manuscrisul original, și clișeul unei pagini:

Pilda 28.

din Isopia Voronețiană).

Dulful, adecă chitul cel din mare, după obiceiul său, goni alt pește mare. Și așa alerga amândoi tare, cela să scape, iară cela să ajungă. Și așa fugind și nesocotind, amândoi s'au înglodat la un ostrov mălos și nu putea să iasă nici unul, nici altul, că era amândoi-mari. Deci peștele cel ce fugia să întoarse și văzând pe dulful isbindu-se și neavând nici o putere, ce era numai să moară, au zis: „Acum eu nu-mi bănuiesc nimic de voi și muri, ce-mi pare bine că văz moartea

O pagină din Psaltirea slavonă dela 1614.

celuia ce iaste pricina morții mele, mai nainte murind decât mine, și să-mi văz vrăjmașul meu osândit“.

Pilda arată:

Adevărat cel asuprit de altul să bucură când vede moartea celui ce-l asuprește pe dânsul, macar de i-s'ar întâmpla și lui a muri împreună cu pizmașul lui.

Pilda 29.

(din Isopia Voronețiană),

Într'o culine de bucătărie intrase un dulău și având bucătarul bucate gata grijite, iară dulăul veni și apucă o inimă și fugi. Iară bucătarul dacă văzu așa zisă: „Bine ai făcut de m'ai învățat, că de acum înainte când să va întâmpla să te mai văd, mă voi ști păzi de tine, foarte bine, căci nu mi-ai luat inima, ci mi-ai dat inimă!“

Pilda arată:

Cu adevărat cel asuprit să bucură, macar pate necaz și să asuprește și se pedepsește și cu atâta să mai învață.

SONETELE AMIEZEI.

I.

Potop aprins curg razele din soare,
E cerul fără nori, e cerul clar —
Nemuritorul zilelor focar
Aprinde'ncet pământul sub picioare.

Sunt frunzele pălite în lăstar
Și tremur' Apa morților în zare:
O troiță stă strajă 'n depărtare,
Cum șade piatra 'nfiptă la hotar.

Sclipesc în câmpuri flori mirositoare;
La umbră, dorm în cuiburi câniătorii.
Doinește lin îmbălsămata boare

Cutremurând în suflete fiorii —
In holda însă 'ncremenită'n soare
Iși taie drum de sârg secerătorii.

II.

Stă soarele la ziua jumătate.
Năluce albe de prin lan s'adună
Spre carele din drum. Dinspre cătună
Se reîntorc cu apă trei surate.

In jur s'așează — apoi ca 'ntr'o cunună —
Merindele sunt pe-un ștergar vărsate.
O cruce, două... Fețe 'mbujorate
Le 'nveselește-un hătru c'o minciună.

O mamă-și prinde 'n mâini copilul care
Ii cere sânul plin — isvor de v ață —
Și cum cad ploae razele din soare,

De-i luminează — un zâmbet de pe față —
Femea 'ngenunchiată jos îmi pare,
Că e Fecioara stând cu pruncu'n brață.

George Baiculescu.

Pilda 93.

(din *Isopia Voronețiană*).

Un țap sta sta sus într'un cerdac și văzu pe un lup trecând pre vale. Și începu țapul a ocări pre lupu și a-l sudui și a-l face tâlhari și blăstămat, iară lupul să întoarsără (sic) și văzu pre țap și nu ave'nece o putere, numai ce i-au zis: „O sărace țap nebul, nu mă suduești tu, ce acel cerdac în care stai tu! De te-aș vedea eu gios, ț-aș scurta eu limba ta ce ascuțită și ț-aș tăia și barba cea mare, de n'ai lătra atâta! Poate de nu-i mai ¹⁾ pogori de acolo să te învăț a nu fi așa limbut, a ocări viteajii codrilor și a mă face tâlhari și blăstămat!“

Pilda arată:

De multe ori este vreamă și acela locu ²⁾ de oamenii cei de nemică și becisnici ocărăsc pre cei mai mari și-i dosădescu ³⁾ cum le iaste voia lor.

Pilda 95.

(din *Isopia Voronețiană*).

Pre un trâmbițu ¹⁾ l-au fost prins la un răboiu.

¹⁾ evident text corupt!

²⁾ În ediția tipărită la Sibiu 1831 pag. 117: „Că de multe ori vreamă și locul sumețesc pe cei mai mici“...

³⁾ arhaism: = a supăra, a ocări.

¹⁾ Formă orhaică pentru trâmbițaș.

GLORIA CUMPĂRATĂ.

— Povestire de Zarin —

Trad. din rusește, de NINA DONOS.
Continuare).

VIII.

„S'a isprăvit!“ — își spuse Gdovschi, venind vesel acasă. Se hotărise să și lapede încet apăsarea.

Va publica mai întâi o povestire sub pseudonim, apoi încă una, un roman, însfârșit își va crea un nume nou.

Se apucă de lucru chiar în acea zi și i se părea că niciodată n'a scris cu mai mult entuziasm. Într'o povestire scurtă, colorată puternic, el arată relațiile dintre bogat și sărac. O dramă strașnică se desfășura în cele vr'o 30 de pagini. O isprăvi în 3 zile și iscăbind-o cu numele de „Arcadie“, se hotărî să o ducă la revista „Razgovori“, unde Toporin era de 3 ani redactor.

— Pe cine văd?! — strige vesel Toporin, întâlnind pe Gdovschi, și-l pofti în cabinet.

Toporin purta încă părul lung. Fața i-se schimbase și avea înfățișarea unui om solid.

— Luați loc, vă rog. Ce-aveți să'mi spuneți?

— Am adus un manuscript — zise Gdovschi, întinzându-il.

Toporin strâmbă din nas.

— Va să zică tot nu v'ați lăsat de scris? E lung?

— Cam o coală.

— Ei, atâta tot mai merge, cu indulgență — spuse Toporin, punând manuscriptul la o parte — vezi, noi nu prea avem loc — și cu o față serioasă privea spre birou.

Gdovschi înțelese aluzia și nevrând, se tulbură. S'a schimbat în cei 7 ani Toporin, acest redactor tâmpit și fără de talent și-i vorbește lui Gdovschi ca unui începător...

Elu să ruga zicând: „O viteajiloru, nu mă omoriți, că nice eu nu omor pre nime, ca numai ce zic cu această trâmbiță“. Ostași zisără: „Pentru aceasta, cu zisa ta, să cade să mori, că tu cu trâmbița ta îndemni pre protivnicii noștrii, de să pornescu asupra noastră la răboiu, și tu pornești toate gâlcevile și răutățile, și întărți de să batu și să omoară!“

Pilda arată:

Mai vinovați sânt ceia ce indeamnă pre alții la sfăzi și la bătăi și la răutăți decât ceia ce fac răutatea, că focul nu arde fără ațigare.

Pilda 100.

(din *Isopia Voronețiană*).

Într'o casă mânca un copil plămâne de vacă și i-s'au întors în greață și începu a borî într'un leghin. ¹⁾ Și zisă cătră maică-sa: „Vai de mine, mamă, că toate mațele mi le-am borit!“ Iară maică-sa au zis: „N'ai borit nemică de-ale tale, ce tot streine, cele ce ai mâncatu!“

Pilda zice:

Cei ce sânt datori altora și când plătescu datoria lor, le pare că-și dau și inima dintr'ânși.

¹⁾ = lighean; leghin formă arhaică cf. Gaster, *Chrestomație* I, 352.

— Când pot primi un răspuns? — întrebă Gdovschi, ridicându-se.

Se ridică și Toporin.

— Apoi, peste vr'o două săptămâni, dar fiindcă-i vorba de Dv...

El ridică ochii în tavan și răspunse:

— Să veniți poimăine.

Gdovschi ieși. În anticameră întâlni pe Ciulcov.

— Dta? ... strigă acesta cu mirare ...

— Simion Capitonovici! — îl chemă Toporin, deschizând ușa.

Ciulcov, grăbit, dete mâna lui Gdovschi și intră repede în cabinet.

Gdovschi ieși dela redacție cu un sentiment apăsător ... Probabil că numele lui a fost șters din rândul scriitorilor, și-i va fi greu să-l refacă.

Venind acasă, se îmbărbătă. Va ajunge din nou la situația pe care a avut-o! Talentul e la el! ...

manieră. Chiar tema e a lui: nemulțumire, protest contra împrejurărilor fatale ... Da! Te-ai desobicituit ...

Și Toporin scoase povestirea și i-o puse în față.

— Încearcă în altă parte, la Stepanov ...

Gdovschi nu-l asculta ... Cuvintele lui îl zdruncinaseră ... El imitează pe Șugaev! ... Poate fi ceva mai absurd? ... De-odată se înroși:

— Pe acest idiot? — strigă revoltat. — Dar știi că Șugaev nu există?! Eu! Eu scriu! Eu am scris — se lovea în piept ...

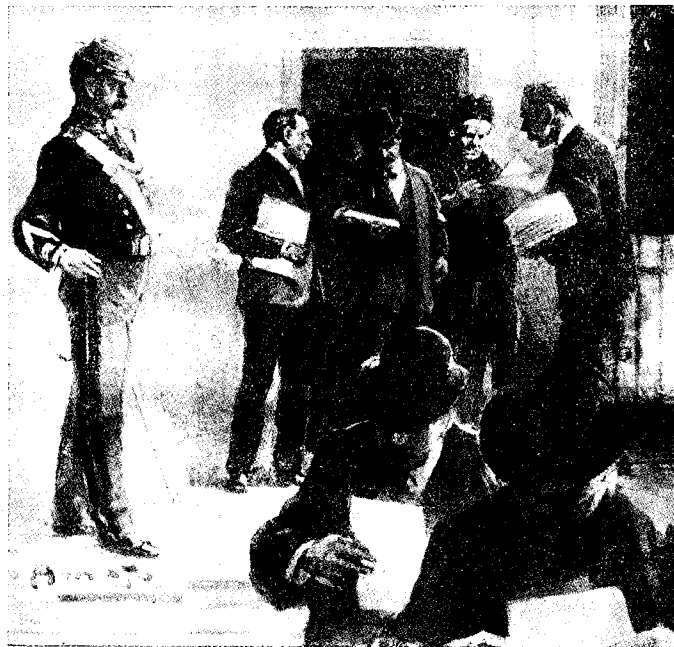
Fața îi era palidă, ochii îi ardeau ...

Toporin holbă ochii, apoi dând din cap, spuse:

— Ei, ai nimerit-o! Șugaev idiot! ... Șugaev! Putere ... talent ...

— Va fi condamnat! — strigă Gdovschi cu un glas străin — Înțelege, oare, că eu sunt acesta! Eu am scris pentru el!? ...

Toporin îl privi cu ochii severi.

Împărțirea buletinelor asupra "sărătății Papei.

El nici odată nu simțise frica și cutremurul, nici chiar când își duse primele sale lucrări la redacție, acum, însă, îl chinuia o pre simțire neînțeleasă.

Peste o zi, se duse la redacție. Il frângea gândul: e primit, ori nu ... , lucru care nu se mai întâmplase cu el niciodată.

Toporin îl făcu să aștepte în anticameră ca la vr'un sfert de ceas. Această înjosire îl durea.

Intră la Toporin cu fața palidă, cu un zâmbet silit.

Toporin abia salută, apoi îi arată un fototiu. Gdovschi nu mai avea răbdare:

— Ei, cum? și privi spre Toporin, incremenit.

Acesta, cam încurcat la început, răspunse în cele din urmă hotărât:

— Apoi, Timotei Arcadievi, nu primesc.

Gdovschi, palid, se lăsă pe spatele fotoliului.

— De ce?

— Vezi, după părerea mea, e slab. Dta te-ai desvâțat de acest lucru. Da! ... Alta: par'că e o imitație ...

— Cum? ... — Gdovschi se aplecă, apropiindu-se de Toporin. — Pe cine imit eu?

— Chiar pe Șugaev. Aceleași caractere. Aceiași

— Aceasta e o clevetire nerușinată. Mă mir cum îndrăznești să mi-o spui!

Fața lui Gdovschi era transfigurată de turbare. — Dacă o spun eu, să știi că așa este! N'o să mă înveți Dta! Pe părerea Dtale tâmpită eu scuipe și-i scuipe pe toți. Toți veți fi condamnați. — Și rupând povestirea, o aruncă pe jos și fugi din redacție ...

Toporin se sculă numai decât, încuie ușa și dând din cap, cu nedumerire și frică, zise:

— Vezi, ce fac banii! ... — apoi puțin mai liniștit, începu să lucreze.

Gdovschi ajunsese acasă, delirând. Nu-și putea da seama dacă e vis sau realitate. Atât de cumplit și de absurd îi părea acest fapt.

— Eu imitez pe Șugaev! — striga el, alergând prin cameră, răsând sălbatec. Pe acest tâmpit! Pe acest dobitoc! — Injura pe Șugaev cu toate cuvintele ce-i veneau la gură.

— Am venit la tine! Dacă te duci undeva ... — auzi glasul lui Ciulcov, pe care-l și văzu intrând.

— A, îmi pare bine! Salutare! — zise în silă Gdovschi, venindu-și puțin în fire. — Ia loc!

Ciulcov se așeză și începu să-i povestească nou-

tățile literare. Gdovschi nu-l auzea. Incepu să retrăiască, să mîntă emoțiile... Privea țintă. Dar numele lui Sugaev îl izbi în auz, și par'că a ars. Se mișcă enervat în fotoliu și strigă:

— Șugaev! Dta zici: Șugaev!?. Nu ști că el e un hoț ordinar? Toată gloria lui e furată! Furată în mod josnic!..

Se ridică în picioare, palid, tremurând.

Fața lui Ciulcov se aprinse, ochii sclipeau. Simțea că va auzi ceva foarte interesant, și întrebă plin de curiozitate:

— Ce a furat? Cui? Când?

— Hoț — repetă cu ură Gdovschi. — El mi-a furat numele. Toate operele lui sunt ale mele! Eu scriu, el numai iscălește.

Ciulcov se aștepta la toate, dar la aceasta nu. Aceasta-i părea absurd, o absurditate interesantă, și lăsându-se pe spate în fotoliu, isbucni într'un hohot de răs.

Fotografie după o veche stampă al vestitului BARBU LĂNTARUL al Bucovinei: NICOLAE PICU, mort la 2 Oct. 1864.

— Ha-ha-ha! Ce caraghios! Ce scornitură! Ce glumă! Să-i fi spus lui! Ha-ha-ha... Șugaev — Dta, iar el numai așa... — striga el rîzînd.

Gdovschi întăi stete uimit de răsul lui, apoi îl cuprinse o ciudă fără de margini.

— Eu! eu! eu! — striga el tremurînd și bătînd din picior. — El mi-a cumpărat scrisul meu, numele meu, pe mine. Li voi spune-o aceasta în ochi. Dta n'ai voie să nu-mi crezi!

Ciulcov se uită la el, și-și rupse numai decât răsul, sperîndu-se de fața lui Gdovschi.

— Timotei Arcadievi, liniștește-te! — mormăia Ciulcov. — Eu, numai așa... Eu îți cred. Eu mă gîndeam mai demult la aceasta... Se n'țelege că-i hoț!..

— Ah, Dta nu-mi crezi — spuse Gdovski disperat, și căzu slăbit în fotoliu...

Toți românii cercetează acest local.

S'a deschis în CLUJ marele și modernul

RESTAURANT „LA CARPAȚI”

în Str. Nicolae Jorga, colț cu Str. Șincai

Toți românii cercetează acest local.

Lecca Morariu.

Un nou manuscris vechiu:

Isopia Voronețiană, Cernăuți 1922.

În acest scurt memoriu, — care schițează ceia ce ni se va da într'un studiu amănunțit, de prof. Dr. Lecca Morariu, — raportează în mod esențial despre un prețios manuscris vechiu.

E vorba de o *Isopie* (o culegere a fabulelor lui Esop) scrisă de ieromonahul Ieronim Stoleariu la 1801. Manuscrisul, care, după cum vădesc cele trei clișee, e foarte îngrijit scris, — ne dă o copie *moldovenizată* a unei redacțiuni în idiom nemoldovenesc. Foarte instructivă e paralela de specimene moldovene și nemoldovene, pe care sub raport fonetic, morfologic și lexic, ne-o prezintă dl Morariu.

Copia s'a făcut după un text mai arhaic și co-prinde și ea interesante elemente arhaice. Dar noua *Isopie* e prețioasă și sub raportul lexicului, dându-ne o sumă de cuvinte rare și poate, chiar unice.

„Ceea ce constituie însă literatura originală și deci reala valoare literară a *Isopiei Voronețene* e coloritul ei popular moldovenesc“, continuă dl Morariu, citînd o bogată serie de exemplificări. Dacă mai adăogăm că și în privința numărului pildelor, *Isopia* dela Voroneț cu cele 111 pilde ale sale, între toate *Isopiile* anterioare, e întreută numai de *Isopia* din 1772 a dascălului N. Duma dela Brașov (cu 128 pilde), înțelegem importanța ei și din punctul de vedere istorico-literar. Concluzia dlui Morariu e că *Isopia Voronețiană* e înrudită cu prima ediție de *Isopie* tipărită la Sibiu în 1795. Dar ea nu reprezintă o copie de pe chiar ediția dela 1795, ci numai o versiune din grupa unui *arbetip* cu 111 pilde, căruia îi aparține și ediția dela 1795.

Semnalăm că studiul dlui Morariu menționează pentru prima dată și *Isopia* din 1784 dela Muzeul limbii Române din Cluj.

În felul acesta studiul dlui Morariu e printre unghiulară pentru viitoarea monografie asupra *Isopiei* în literatura română. Suntem fericiți de a putea publica câteva pilde din noua *Isopie* și încheiem cu atât de evocativele cuvinte ale dlui Morariu:

„Fixînd astfel multipla importanță a *Isopiei Voronețene*, suntem fericiți că din nou vom înscrie în paginile literaturii române, numele ctitoriei lui *Stefan*, numele patriei adoptive a *Codicelui Voronețean* și a *Psaltirei Voronețene*. Iar vrednic de toată luarea a-minte, rămâne faptul că în cuprinsul bătrînelor noastre locașe dumnezeiești, se învredniceau uneori de adăpost și înflorire și urgisita literatură profană“.

„Și pare că-l văd în scunda încăpere a chiliei sale, la palida flacără a unei luminițe, pe fratele cel plin de răvnă, Ieronim Stoleariu, cum rîjit de povestea și graiul unor *cărți* de alt cuprins de cât cel al veșnicei monotonii din cărțile de slujbă, nopți de-a-rîndul priveghiază, aplecat de-asupra călimărilor cu cerneală și chinovar..., vreme ce viscolul de-afară goneste nebun peste cuprinsul pustiu al unei țări, în care scrisul acestuilalt fel de *cărți*, e încă atât de rar și atât de dorit...“

G. M. Mileanu.

OPERA NAȚIONALĂ

Tosca.

Dramă muzicală în 3 acte de: S. Puccini.

Opera din Cluj are vădite preferințe pentru Puccini. Tosca e a treia operă pe care ne-o reprezintă din ciclul marelui compozitor muzical al Italiei.

Și totuși muzica pucciniană nu este atât de populară ca muzica lui Verdi de o pildă.

Puccini este marele maestru al școalei veriste italiene așa numită pentru că introduce pe scenă și în muzică realitatea, adevărul crud al vieții. Primi inițiatori ai școalei veriste au fost Mascagni cu „Cavaleria rusticana” și Leoncavallo cu „Pagliaccio” (Bajazzo). Puccini însă e cel care imprimă adevărata marcă a școalei și care aduce nota de maturitate prin „Tosca”, al cărei subiect extras din drama istorică a lui Victorien Sardou a făcut o extraordinară senzație. Criticii muzicali din acel timp s’au îndoit de reușită și de durabilitatea succesului.

Efectul însă s’a datorit înainte de toate dela îndrăzneala subiectului și dela forma restrânsă, în care se juca această dramă sguuitoare, precum mai ales dela contrastul puternic al dramei muzicale epice.

În afară de aceasta a contribuit în mare măsură introducerea muzicii armonice și orchestrale, care a reușit să doboare concepția opiniei melodice.

La Cluj opera lui Puccini a fost interpretată într’un mod minunat.

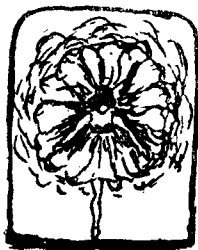
Dra *Aca de Barbu* (Floria Tosca) cu vocea-i duioasă și cu jocul de scenă măgistral a impresionat auditoriul răpindu-i fintime de aplauze.

Alături de dsa tenorul *Traian Grozăvescu* a fost un Cavaradossi ideal, întărindu-ne în convingerea că este un cântăreț de mare talent.

Toate cuvintele de laudă pentru dl *Nicu Apostolescu* în rolul prefectului de poliție Scarpia.

Menționăm încă pe dnii Sterian Mandy și I. Crișan. Restul ansamblului corect. Corul sub conducerea dlui Klee a fost impresionant prin masa omogenă și disciplină cu care se prezintă.

Toată recunoștința dlui Const. Pavel pentru montările extraordinare ce se realizează sub direcțiunea sa pe scenă.

Concert Simfonic

dirigeat de maestru I. Bjo b e s c u.

Direcțiunea operii a avut bunăvoința să ne dea și un concert simfonic.

Apreciem cu atât mai mult acest concert cu cât prețurile au fost reduse la jumătate. Îl considerăm deci ca un concert educativ. Programul ales cu multă dibăcie a fost gustat cu multă plăcere de publicul ce astădată în număr mai mare ca de obicei.

Simfonia de Tschaikoski așa intitulată de autor „1812” adică „campania lui Napoleon” a fost aplaudată și ovaționată de public. Acordurile Marseillezei au electrizat aproape sala, care avea bisarea acestei celebre bucăți.

Așteptem din partea direcțiunei operii cât mai dese concerte simfonice.

*

TEATRUL NAȚIONAL.

Să ne despărțim.

Comedie de Victorien Sardou.

Dintre autorii dramatici francezi, Victorien Sardou este unul din cei mai secunzi și diversi. A trecut cu ușorință surprinzătoare dela comedia de moravuri și situații la dramă și dela dramă le piesele istorice.

Din această cauză nu are puterea de caracterizare a contimporanului său Auger de pildă (Cel care a scris „ginerile lui Poirier”) „Să ne despărțim” (Divorsons) este o comedie care deși construită cu multă abilitate și cu un dialog foarte spiritual este totuș neînțeleasă astăzi.

De aceea trebuie să fixăm puțin cadrul: Piesa a fost reprezentată prima dată în 1880. Divorțul a fost admis în 1884 deci piesa era o pledoarie în jurul divorțului.

Subiectul se învârtește în jurul unui lucru mărunț. De altfel toate piesele lui Sardou sunt astfel constituite. Dintr’o scenă el făcea o piesă. Un act în plus la el era chestiune de dispoziție.

În „Divorsons” miezul este „fructul oprit”. Devine acest „fruct” accesibil își pierde gustul. Nu mai are farmecul cel dă teama de-a nu fi prins.

Ansamblul Teatrului național în frunte cu dna Bărsan a redat perfect toată atmosfera ceruți de comedia lui Sardou.

Premiul Goncourt

a fost decernat anul acesta scriitorului african *René Maran* pentru romanul „Batouala” un „veritabil roman negru”. Această alegere a stârnit mare mișcare în lumea literară franceză. Criticii s’au împărțit, — unii spun, că romanul acesta nu are o valoare literară deosebită și pe lângă aceasta, atât în lunga prefață scrisă de autor, cât și în cuprinsul cărții se străvede un vehement rechizitoriu nedrept al civilizației europene în general și al celei franceze în special.

Alții spun însă că romanul, deși cu scăderi firești unui începător, are o valoare literară incontestabilă, la care se mai adaugă și noutatea subiectului. Meritul romanului „Batouala” e, că ne descrie suggestiv viața primitivă, animală (aproape) și instinctivă a negrilor din Africa centrală, — din sânul căroră s’a ridicat și autorul și în mijlocul căroră trăiește. Conflictul în jurul căreia se închiagă întreaga povestire provine dintr’o poveste de dragoste sălbatică și primitivă. Scenele cari compun acțiunea sunt descrise cu un realism viguros, ce cade uneori în naturalism, lucru ce scade din valoarea operei. Sunt însă pasagii lirice cari înalță.

În general romanul e bine scris și premiul ce i-s’a acordat arată, că se ține cont și de literatura coloniștilor francezi de rasă streină.

Au pays des Moulins de Paul Fort.

Intors dintr’o călătorie triumfală de propagandă din America de sud, după ce mai înainte făcuse o altă prin Olanda, „Prințul Poeților” publică un nou volum de poeme. El s’a reîntors de acolo nu mai puțin sedus decât a sedus el însuși; noua sa culegere de ba.ade o dovedește cu prisosință. N’a uitat măiestria neînțeleasă cu care își cadentează ritmic fiecare frază, luminând rima cu intensitatea sonorității sale bine cunoscută și dând imaginii căldura lirică, ce ne-o încrustează adânc în suflet.

La Vie, din 1 Ianuarie 1922

publică un viu portret al Dlui Take Ionescu semnat de Etienne Fournul, care numește pe omul nostru politic „un mare prieten al Franței”. În câteva linii generale autorul articolului schițează fondul politic al fostului Prim ministru, arătându-l ca pe un om care a reușit să întrunească ambele formule diplomatice în Europa înainte și după războiu, făcând astfel o sinteză din diplomația veche și cea nouă.

Pentru Franța Dl Take Ionescu este acela, care împreună cu Filipescu au provocat intrarea României în război alături de Antanta. Azi dsa e e politicianul român cel mai simpatizat în Franța.

În acest număr se publică o scrisoare și o poezie a noului laureat cu premiul Goncourt: R. Maran.

Revue Bleau — 7 Ian. 1922:

publică un prea interesant articol de A. Bellessort: „Ve hiul teatru japonez”. — Prima formă teatrală pe care a cunoscut-o Japonia, o formă absolut originală

O BRIESE: Case de mahala.

e: *No*, cuvânt care cu oarecare concilianță s’ar putea interpreta — execuție, piesă executată. Ea are oarecare analogii cu forma primitivă a tragediei grecești, deosebirile sunt totuși foarte multe. Forma *No* s’ar putea defini cu termenul de dramă lirică, căci în aceste începuturi nu se află aproape nimic dramatic, în schimb lirismul e abundent.

Întreaga piesă se reduce la două roluri, jucate de două personaje, dintre cari unul e eroul principal, care cântă și joacă, iar celalalt îi dă replicile, din cari isvorește conflictul. Ca și în tragedia greacă e și aci un *cor*, care însă nu reprezintă un grup determinat ci doar subliniază, alături de orchestră, sentimentele ce se degajază din dialogul ce conduce acțiunea.

La început aceste piese ce jucau în plin aer și fastul sărbătoresc, prin costumele extraordinar de bogate și prin muzica orchestrei compusă din mai multe instrumente se cerca câștigarea atenției spectatorilor pentru dialog.

Aceste piese au diferite caractere fundamentale și se pot grupa în: religioase, eroice, demoniace și de actualitate.

Cu toate deosebirile ce le are față de arta noastră — conchide autorul articolului — noi nu suntem așa de departe de ea pe cât s'ar crede. Ambele felii de artă pot fi pricepute și gustate de unul și același suflet; fie el japonez sau european.

Pictorul Otto Briese.

O. Briese este pictorul liniștelor, colțurilor retrase și pline de poezie, iar opera sa este dintr'un aluat de vis și realitate. Căci în mijlocul celei mai pure realități, vei vedea poezia cum tronează fără să desconcentreze ca să-i dea tocmai ceea ce-i lipsește: farmecul înălțător și tot deodată atractiv pentru ca opera să-i fie desăvârșită. E ceea ce este aureola de sfânt în jurul figurei unui muritor de rând.

Nimic condițional și nimic de mântuială în tot ce expune. Și 'n toate aceste peisagii, — căci mai mult peisage sunt, cu priveliști de munte, păduri, schituri și mahalale, — ai perspective întinse în cari infinitul și profunzimea lucrurilor tainice, îți obsedează sufletul, furându-l în valuri de frumos.

Un timp a fost poetul mahalalelor în viața cărora ochiul scrutător al dlui Briese, găsea armonii de cu'ori și trăsături. Și cu toată realitatea crudă ce reeșea goală din ele, el știa totuși să le 'nvăluiască într'un suflu de bohemie, din care să reverse în nervi și ochi, farmecul melancoliei. Astfel că mai toate aceste colțuri de mahala, cari l'au obsedat ani înregi, sunt scăldate într'o penumbră de lumină, par'că în raport direct cu penumbra fericirii, ce ascundeau toate intențiile autorului în viața mizeră a orașelor.

Incetul cu incetul, acest pesimism a început să-l părăsească și valuri de lumină au năvălit treptat mai mult în pânzele sale ce se 'ndepărtau simțitor dela vechile peisagii ale durerii, la cele ale naturii vii, pline de farmece. Și-acum albastrul cerului din munții noștri, cu profunzimea văilor și pădurilor, arată fericirea tăcută; iar florile cu verdele pomilor și pajiștelor, ne spune nădejdea înrădăcinată. Chiar în peisajul de toamnă, când moartea seceră viața, Briese ne lasă speranța vieții să licărească în venirea primăverii, în reinviere.

Și-acum când dl Briese, ne dă bucăți de viață plină de adevăr, într'o pronunțată sinceritate, pe lângă nota energetică pe care a început să calce, — dacă va concentra și mai bine lunga gamă a tonurilor luminoase, — va ajunge cu simțu-i fin de poezie, prin chiar buna clarificare a intensităților de lumină, la perfecția exprimărilor tuturor stărilor sufletești.

Căci dispoziții pentru perceperea motivelor de viață din plină natură, a început să aibă din destul. Și nu-i mai rămâne decât un pas, să calce pe urma marilor noștri pictori. Credem însă că-l va face pe deplin, bazați pe temperamentul și însușirile sale artistice destul de subtile.

G. P.

Românii someșeni.

În „Revista istorică“ de sub conducerea dlui N. Iorga, dl Victor Motogna aduce o bună contribuție pentru istoricul Românilor de pe valea Someșului. Contrariu celor susținute de Hunfálvy și de mulți alți, că elementul românesc s'a răspândit sporadic numai în câteva regiuni din părțile sudice ale Ardealului, d. V. Motogna argumentează cu mărturia actului dat de regele Ștefan V la 1261 (act reprodus după unul mai vechiu al lui Bela IV) și prin ajutorul scrierilor dlui Iorga în această privință, dl Motogna conchide — bazat pe exemplele toponimice din actul acela — că elementul românesc s'a afirmat în mod imperios și în nordul Ardealului.

Analele Dobrogei

continuă să apară. În numărul recent (Nr. 3 An. II) găsim, pe lângă schița și versurile dlui A. Mândru și Ion Bentoiu, un studiu interesant „ărbătorile la Tătari“, de învățătorul I. Dumitrescu. Un studiu amănunțit, cu muncă multă și scris cu pricepere, aduce însă dl Gh. Toma, profesor, asupra „Filosofiei poetului Q. Horatius Flaccus. Opera poetului e împărțită în mai multe părți, (despre scurtimea vieții, despre principiile de conducere în viață) după preocuparea morală pe care Horatius a vrut s'o dea operei sale. Este un frumos omagiu adus celui dintâi mare scriitor liric al lumii latine, omagiu binecuvântat prin tendința dlui Gh. Toma de a desgrota din cenușa uitării, opera unui poet de talia lui Horatius.

Departa de a fi o revistă regionalistă, „Analele Dobrogei“, își împlinește cu multă străduință rostul ei educator-cultural.

Romain Roland

tipărește a șaptea ediție din lucrarea sa „Vie de Tolstoi“. Cu o nemăsurată putere de sinteză, autorul lucrării studiază profund opera marelui Tolstoi, precum și atitudinea sufletească ce a manifestat-o acesta în diferite împrejurări. Prin visiunea dragostei frățești și a păcii dintre oameni, prin rquisitoriul teribil dus contra convenționalismului mincinos al civilizației, prin realismul și misticismul său, Tolstoi a arătat și analizat în culori destul de vii societatea și psihologia acestei societăți rusești, redând-o prin personalitatea lui clar văzătoare.

Fiind omul muncii, Tolstoi a lăsat o formulă nemuritoare: că „la vie n'est pas un amusement, mais une besogne très lourde.“

Inaugurarea Teatrului Național din Cernăuți.

La 1 Februarie a. c., s'a deschis Teatrul Național din Cernăuți. Pentru inaugurarea sa, Ministerul Artelor a însărcinat pe subtilul poet dl Mih. Codreanu directorul Teatrului Național din Iași, a cărui trupă a jucat „Vlaicu-Vodă“ de dl M. Davila, după ce distinsul scriitor a ținut o frumoasă cuvântare de deschidere.

Acest eveniment a fost primit cu mare entuziasm de către populația românească a oropsitei Bucovine, care singură a rămas până azi lipsită de un teatru românesc. Mai ales că în urma vexațiilor aduse de fosta conducere germană în cap cu Wilhelm Popp, — ceea ce dusesse mai zilele trecute la scene sângeroase pentru Români, — bucuria acum e și mai mare, că a triumfat în fine dreptatea.

Un nou volum al dlui Artur Gorovei

În editura „Vieții Românești“ a apărut de curând volumul de schițe, nuvele și amintiri datorit distinsului nostru colaborator dl Artur Gorovei. Volumul este intitulat „Cruzimi și ore“ pagini de o reală frumusețe și adevăr, mergând până la *cruzime* în relațiile adevărului și reliefaarea *cruzimei* semenilor noștri, ce calcă fără inimă peste tot ce-i sfânt, frumos și drept.

Concursul Operei.

Opera Română publică concurs pentru un libret de operă cu subiect din istoria țării. Libretul poate fi într'un act sau trei.

Se oferă 2 premii: unul de 4000 lei și altul de 2000. Concursul se încheie la 1 Mai 1912, dată până când se vor primi și manuscrisele.

Știința în serviciul muzicii.

Ziarele franceze ne aduc vestea că s'ar fi descoperit un aparat numit „Tonescar“ care permite vederii să îndrepte greșelile urechii. Prin el se va putea readuce la nota justă cântăreții și instrumentiștii cari atacă note false.

Dacă voiți să aveți față curată, proaspetă, încercați odată
Crema Ambra peste zi
Crema-gold Ambra
(noaptea).

Deposit principal:
Drogeria EMRE
Cluj.
În provincie se expediază prin postă. ::

Apar revistele...

La 15 Februarie va apare la Ploești „Revista Tuturor“, revistă de cultură și literatură cu colaborarea dlor N. Batzaria, N. Beldiceanu, Fundoianu, Galaction, Gădej, D. Iov, A. Mândru, Arg. Monteoru, Constanța Marino-Moscu, Liviu Marian, V. Militaru, G. Milly-Mileanu, Nigrim, Nedelescu-Zlotești, George Ponetti, G. Rotică, Al. Terziman, G. Zagoritz, etc.

O nouă bibliotecă periodică.

Soc. „Viața Românească“ va face să apară „Biblioteca Medicală Română“ în broșuri de specialitate cari vor trata diferite subiecte medicale, pentru uzul medicilor și studenților și chiar folositoare publicului amator.

Salutăm cu drag această nouă publicație care vine la timp, dându-ne cărți ce nu le găseam până acum în țară, apelând veșnic la editurile străine, cari azi sunt extrem de scumpe.

Ea va fi condusă de dnii: *I. Cantacuzino, P. Cazacu, Danielopol, Tatușescu, Parhon, Rainer, Slătineanu, Taohari, Nicolau*, etc., având fiecare direcția specialității sale.

În zilele acestea vor ieși de sub tipar:

Nr. 1: „*Epilepsia*“ de *Dr. C. S. Parhan*.

Nr. 2: „*Tusea*“, de *Dr. D. Tatușescu*.

Nr. 3: „*Vomica*“, de *Dr. D. Tatușescu*.

Nr. 4: „*Tratat elementar de Terapeutică: vol. I. Terapeutică boalelor stomacului*“, de *Dr. A. Teohari*.

Nr. 5: „*Expecterația*“, de *Dr. D. Tatușescu*.

Tipografia Bernát

Cluj, Str. Cogălniceanu 7.

Telefon Nr. 487 și 975.

Să mâncăm

in restaurantul „Hotel Central“

Prima bucătărie de lux. - Beuturi excelente. - Toată seară concert.

YES

PUDRA de PORȚELAN AMERICANA de RENUME MONDIAL

YES

se GĂSEȘTE din NOU ORIUNDE FĂRĂ LEGĂTURA VERDE ESTE lasificata

YES**Fabrica de ulei**

a lui LUDVIG GOLDSTKIN și Fiul

ste cea mai mare în Ardeal.

Cluj, Târgul de vite.

Banca Ardeleana

și Casa de Economie

Societate Anonimă

Cluj, Piața Unirii No. 32. — Casa proprie.

Frații Renner & Co

S. A. - Fabrica de Pielarie Cluj.

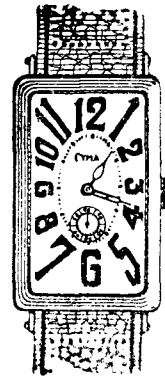
Este cea mai mare și mai modernă instalație pentru fabricarea mărfurilor de pielărie. Produsele ei concurează cu cele mai bune și mai efține produse străine. Fabrica de pielărie, încălțăminte și curele de transmisii. Sucursale și reprezentanți în toate orașele mai însemnate din țară.

BEREGSZÁSZI & SZARKA

pregătesc cele mai noi și elegante

GHEȚE,**CLUJ, CALEA VICTORIEI No. 38.**CROITOR
pentru
DOMNI

LOUIS

M. SIMONprăvălie de STOFE
engleze și din țarăCLUJ, str.
N. IORGA
No. 11.**Fenyő & Braunfeld**Mare magazin
de Bijouterii**Cluj, Piața Unirii 9.**

Telefon 350.

Toată elita Clujului cumpără de
CRĂCIUN lucrurile necesare dela**„Economia din Lona”**

unde se vinde cu prețuri reduse.

Cluj, Piața Unirii 1.

Doamnele noastre să sprijinească industria românească. Ce se poate dela români, nimic dela străini. Cereți și vă ve-ți convinge, că salonul de modă

„VENUS”CLUJ, STRADA MEMORANDULUI No. 13.
execută prompt și convenabil orice gen de croiuri pentru dame.**M. NEUMANN**Mare magazin de costume
pentru bărbați și băieți
Cluj, Piața Unirii 14.**Seminarul de drept**

Dr. Mureșian.

TELEFON No. 310.

Cluj, Strada Nicolae Iorga No 23.

Cea mai veche instituție de asigurare din România-Mare

Primește asigurări contra incendiului, contra furtului prin spargere etc. — Asigurări mai departe pe viață, cu prețurile celem convenabile.

„Transilvania”

Agentura generală Cluj, Piața Cuză Vodă 13.

Clișeurile Evoluției le pregătește
Zincografia „MINERVA” S. A.
 Cluj, Strada Regina Maria No 1.

Alexandru Taub

Magazin de mode pentru domni
 Cluj, Strada Nicolae Iorga No. 2.

Automobile, cauciucuri accesorii

EMIL BLAGA CLUJ,
 Piața Ștefan cel Mare 7
 Telefon: No. 270.

„SFINX”

CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 21.

Cel mai bun, cel mai elegant și cel mai modern
 atelier de fotografat.

TRISKA J.

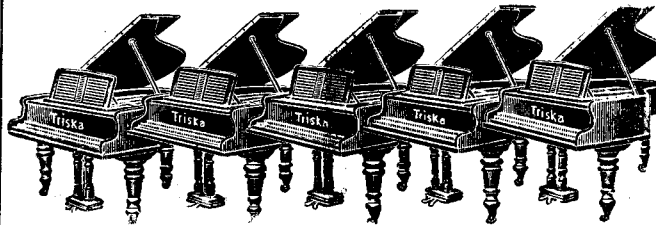
Acoardă, repară și transportă
 pianе conservatorului, operei și tuturor
 institutelor de stat. ...

Piane se dau cu chirie.

Primul și cel mai mare depozit de pianе din Ardeal,

C
L
U
J

C
L
U
J

Primul și cel mai mare depozit de pianе din Ardeal.

Str. Saguna No. 18.

Au sosit în mare cantitate
 pianе și pianine din
 fabricile, Pörster, Wirth,
 Hoffmann și Stingl. ...

Piane se dau cu chirie.

**REGELE
 PĂLĂRIILOR**

CLUJ.

IULIU MUȘȘA

cel mai mare magazin.
 Coafer de teatru și Dame

Str. Memorandului 10.

Vânzarea și

cumpărarea

imobilelor pentru întreaga Românie o efectuează mai
 repede biuroul de agenție comercială și comisiune

Sabin Nemeș

**Cluj. Strada
 Corcheș 7.**

croitor
 pentru
 domni

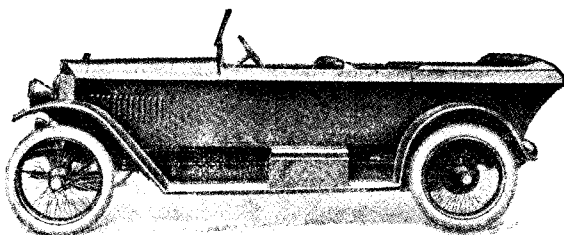
Ștefan Fanta

Cluj, Strada Iuliu Maniu 1.

SIMON SOLE și FIUL

Prima fabrică transilvăneană de si-
 gile de cauciuc și atelier de gravură

CLUJ, STR. N. IORGA 2. - Telefon 5-82.

Automobil ieftin

Telefon 310.

de închiriat

Telefon 310.

Cluj, Strada Nicolae Iorga 23.